

„Ročno znamenje (križ) na pravnih listinah.“

Pod tem zaglavjem priobčuje gospod notar Baš na strani 230. tega lista članek, ki naravnost izziva odgovor. Gospod pisatelj trdi, da je z določbo §-a 294. civ. pr. r. in člena I. uvodnega zakona k njemu derogovana določba §-a 888. obč. drž. zak.; da so odslej vse zasebne listine, »podpisane« s križem ali drugim rokoznakom, — ako to ni sodno ali notarsko poverjeno — brez dokazne moči sploh za to, da bi bila vsebina listine po volji onega, ki napravi pod njo znamenje svoje roke; da take listine še celo za zemljejknjižno predznambo ne veljajo (§ 26. zemlj. z.); da je odpravljena tudi določba §-a 580. obč. drž. zak. in da bode odslej treba vse podkrižane zadnje volje brez izjeme legalizovati, in končno da so odpravljene olajšave, katere so gledé legalizovanja uvedli posamični deželni zakoni na podlagi državnega zakona z dne 5. junija 1890, št. 109 drž. zak.

Vsa ta izvajanja gospoda pisatelja izvirajo iz docela napačnega pojmovanja določbe §-a 294. civ. pr. r.

Ta § namreč določa, da tvori listina, kojo podpiše izdatelj, ali na koji je njegovo ročno znamenje sodno ali notarsko poverjeno, **poln dokaz** za to, da izjave, nahajajoče se v tej listini, izhajajo od izdatelja. Formalnosti, propisane v tej določbi zakona, so torej le pogoj za dokazno moč listine, ne pa za njeno veljavnost. Pogrešek v sklepanji gospoda pisatelja tiči torej v tem, da se ne razlikujeta pojma: dokazna moč listine in pa nje veljavnost.

S tem pa so podrti že vsi zgoraj navedeni zaključki. Vse dotične navedene zakonite določbe ustanovljajo rekvizite za veljavnost listin, a ne za njih dokazno moč. Rekvizit za veljavnost listin pa civilno-pravdni red ni derogoval.

Da je temu res tako, izhaja iz nastopnega.

Člen I. uvodn. zak. k civ. pr. r. — na kateri se sklicuje gospod pisatelj — pravi jasno, da izgubijo veljavo vse določbe zastran predmetov, kateri so urejeni v civilno-pravdnem redu. V §-u 292. do §-a 296. pa ustanovlja civilno-pravdni red le

določbe o dokazni moči listin, nikjer pa o njih veljavnosti. Dá, uvodni zakon je tako rigorozen, da pusti v veljavi celo propise državljanskega prava, ki gledé dokazne moči zasebne listine zahtevajo še posebne potrebnosti (člen VII št. 2). Vsled tega je ostala v veljavi določba § a 1001. obč. drž. zak., ki gledé stopnje dokazne moči (ne veljavnosti) zadolžnic propisuje še posebna svojstva.

Iz tega izvajam, da ostanejo v veljavi vsi propisi materialnega prava glede zasebnih listin. Take določbe pa so prav one, o katerih trdi gospod pisatelj, da so derogovane, in sicer:

- a) §-i 883., 884., 886. obč. drž. zak., kateri propisujejo, da, ako se dogovori pismeno pogodbo, ni sklenjena, torej ni eksistentna, ni veljavna, dokler je stranke ne podpišejo, in da mora oni, kedor ne zna pisati, na listino postaviti svoje ročno znamenje v navzočnosti dveh prič.
- b) § 580. ibid., ki zahteva, da oporočnik, ki napravlja izvan-sodno pismeno oporoko, a ne zna pisati, mora mesto podpisa v navzočnosti vseh treh oporočnih prič na oporoko postaviti svoje ročno znamenje. Da se ta formalnost ne dotika samo dokazne moči oporoke, ampak nje veljavnosti, določa jasno in točno § 601 ibid., ki pravi, da je oporoka neveljavna, ako oporočnik ni vporabil vseh propisanih potrebnosti.
- c) § 26. zemlj. zak., ki določa, da je vknjižbe in predznambe moči dovoliti samo na podlagi listin, ki so napravljene v obliki, propisani za njih veljavo (»in der zu ihrer Giltigkeit vorgeschriebenen Form«).

Gledé oseb, ki ne znajo pisati, propisana pa je taka oblika listine v §-u 886. obč. drž. zak. Za vknjižbe zapoveduje pa § 31. odst. 1. zemlj. zak. zaradi sigurnosti zemljiško-knjižnega prometa še posebej, da morajo podpisi na dotičnih zasebnih listinah biti legalizovani.

Zakon z dné 4. junija 1882, št. 67 drž. zak., pa je donesel to olajšavo, da je potrebna samo legalizacija podpisa one stranke, katere pravico je z vknjižbo omejiti, otežiti, odpraviti ali na drugo osebo prenesti. Podpisa stranke torej, v katere korist se vknjižba zvrši, ne treba legalizovati, torej zadostuje,

ako stranka ne zna pisati, nje križec s podpisom dveh prič (§ 886. obč. drž. zak.).

d) V zvezi s pod c) povedanim je zakon z dné 5. junija 1890, št. 109 drž. zak., ki daje deželnim zborom pravico v rečeh pod 100 gld. odpraviti legalizacijo.

Jasno je torej, da se civilno-pravdni red, ki vreja pač vso drugo stvarino, nego li zemljeknjižni zakon, prav nič ne dotika specijalnih določb, ki so podane v zemljeknjižnem zakonu in družih posebnih zakonih v svrhu ureditve in sigurnosti zemljeknjižnega prometa.

Gospod pisatelj se tudi pritožuje, da mu je nek sodnik zavrnil zemljeknjižno prošnjo, ker lastnoročni podpis kupca ni bil potrjen s podpisom dveh prič v smislu §-a 434. obč. drž. zak. ter da je sodnik izjavil se, da mu napravi veliko veselje, ako more koga odbiti. Kar se tiče poslednje točke, je na administrativni poti sredstev dovolj, da višje oblastvo navadi dotičnega sodnika dostojnega občevanja in mu tudi dopove, da je končni smoter njegovega poklica ves drugi, nego odbijanje prošenj. Kar se pa tiče zavrnitve prošnje na podlagi §-a 434. obč. drž. zak., bi se bilo lahko upotrebilo rekurz in se sklicevalo na člen IV. uvodnega zak. k zemlj. zak., s katerim je ta § obč. drž. zak. odpravljen.

Moj zaključek je torej povse protiven zaključku gospoda notarja Baš-a in slove ob kratkem: Nikakor ni res, da bi ročna znamenja na zasebnih listinah morala biti legalizovana, ako listina nima specifičnega namena, tvoriti v pravdi poln dokaz v smislu §-a 294. civ. pr. reda.

I. Kavčnik.



Sodno-zdravniška mnenja.

II.

Smrtne oškodbe, prizadete z ojstrim nožem.

Dné 23. julija 1895 je umrl v bolnici usmiljenih bratov v Kandiji F. N., ki je bil dva dni poprej s kamnom udarjen po glavi ter z nožem zboden v trebuh.